



Берлинска декларација о отвореном приступу знању у области природних и хуманистичких наука

Увод

Интернет је променио из основа стварну ситуацију у области праксе и економије ширења научних знања и приступа културним добрима. По први пут интернет пружа шансу да се успостави глобални приказ људског знања, укључујући културно наслеђе и гаранције за приступ широм света.

Ми доле потписани се сматрамо обавезним да размотримо изазов који пружа интернет као функционални медијум за ширење знања. Очито је да ће тај развој моћи значајно да модификује природу објављивања као и постојећи систем осигуравања квалитета.

У складу са духом Декларације *Будимпештанске иницијативе* за отворени приступ, *ЕСНО* повеље и *Bethesda* изјаве о објављивању са отвореним приступом, ми смо припремили нацрт Берлинске декларације како би промовисали интернет као функционални инструмент за глобалну научну базу знања и људских размишљања и предложили мере које би креатори истраживачке политике, научне институције, фондови за финансирање истраживања, библиотеке, архиви и музеји требало да размотре.

Циљеви

Наша мисија ширења знања је само половично испуњена ако информације нису широко и одмах доступне друштву. Нове могућности ширења знања не само класичним облицима него све више и преко парадигме отвореног приступа преко интернета, треба да буду подржане.

Ми дефинишемо отворени приступ као садржајни извор људског знања и културне баштине који је потврђен од стране научне заједнице.

Да би реализовали визију глобалног и приступачног приказа знања, будућа мрежа треба да буде одржива, интерактивна и транспарентна. Садржај и алати за претраживање морају бити у отвореном приступу и компатибилни.

Дефиниција прилога са отвореним приступом

Успостављање отвореног приступа као светске процедуре у идеалном случају тражи активни допринос сваког појединог ствараоца научног знања и поседника културног наслеђа. Прилози са отвореним приступом укључују оригиналне резултате научних истраживања, сирове податке, метаподатке, изворе, дигиталне приказе сликовног и графичког материјала и научни мултимедијални материјал.

Прилози са отвореним приступом морају да задовоље два услова:

1. Аутор(и) и носилац (носиоци) ауторских права поклањају свим корисницима слободно, неопозиво, светско право да приступе, копирају, користе, шире, преносе и приказују рад јавно и да производе и шире радове настале на основу њих у било ком дигиталном медијуму, за било коју одговорну употребу у којој постоји права атрибуција аутора (заједнички стандарди, који ће наставити да обезбеђују механизам обавезног навођења аутора и одговорног коришћења објављених радова, као и до сада), као и право да начине мали број штампаних копија за личну употребу.

2. Потпуна верзија рада и свог пратећег материјала, укључујући копију дозволе како је горе наведено у одговарајућем електронском облику се похрањује (и на тај начин публикује) у најмање једном репозиторију уз примену одговарајућих техничких стандарда (као што је дефиниција отвореног архива), који има подршку и одржава га нека академска институција, научно друштво, владина агенција или друга установа која тежи да омогући слободан приступ, неограничену дистрибуцију, интероперабилност и дугорочно архивирање.

Подршка преласку на парадигму отвореног приступа

Наша организација је заинтересована за даљу промоцију нове парадигме отвореног приступа на добробит науке и друштва. Стога намеравамо да напредујемо тако што ћемо:

- охрабривати наше истраживаче/кориснике фондова да објављују своје радове према принципима парадигме отвореног приступа;
- охрабривати поседнике културног наслеђа да подржавају отворени приступ постављањем својих ресурса на интернет;
- развијати начине и путеве за евалуацију радова у отвореном приступу и онлајн часописа како би се задржали стандарди осигурања квалитета и добре научне праксе;
- подржавати став да публикације објављене у отвореном приступу буду разматране приликом унапређивања аутора и вредновања њиховог научног доприноса, и
- подржавати суштинску вредност доприноса инфраструктури отвореног приступа развојем софтвера, обезбеђивањем садржаја, изградом метаподатака или публиковањем појединачних радова.

Схватимо да процес преласка на отворени приступ мења ширење знања у легалном и финансијском смислу. Наша организација намерава да тражи решења која подржавају даљи развој постојећих легалних и финансијских оквира како би олакшала оптимално коришћење и приступ.

(Први) Потписници:

Hans-Jörg Bullinger, President Fraunhofer Society - (22 Oct 2003);
Karl Max Einhäupl, Chairman of the Wissenschaftsrat - (22 Oct 2003);
Peter Gaegtens, President HRK - (22 Oct 2003);
Peter Gruss, President Max Planck Society - (22 Oct 2003);
Hans-Olaf Henkel, President Leibniz Association - (22 Oct 2003);
Walter Kröll, President Helmholtz Association - (22 Oct 2003);
Ernst-Ludwig Winnacker, President German Research Foundation – (22 Oct 2003);
Eike Jessen, President of Deutsches Forschungsnetz - (24 Nov 2003);
Bernard Larrouturou, Director General, Centre National de la Recherche Scientifique (CNRS) - (22 Oct 2003);
Jürgen Mittelstraß, President, Academia Europaea - (22 Oct 2003);
Paolo Galluzzi, Director, Istituto e Museo di Storia della Scienza, Florence - (22 Oct 2003);
Friedrich Geisselmann, Head, Deutscher Bibliotheksverband - (22 Oct 2003);
Yehuda Elkana, President and Rector, Central European University Budapest - (22 Oct 2003);
Jean-Claude Guédon, Open Society Institute - (22 Oct 2003);
Martin Roth, Director General, Staatliche Kunstsammlungen, Dresden - (22 Oct 2003);
Christian Bréchet, Director General, Institut National de la Santé et de la Recherche Médicale (INSERM) - (22 Oct 2003);
José Miguel Ruano Leon, Minister of Education Cultura y Deportes Gobierno de Canarias - (22 Oct 2003);
Dieter Simon, President, Berlin-Brandenburg Academy of Sciences and Humanities - (22 Oct 2003);
Jens Braarvig, Director, Norwegian Institute of Palaeography and Historical Philology - (22 Oct 2003);
Peter Schirmbacher, CEO of the Deutsche Initiative für Netzwerkinformation - (22 Oct 2003);
Antonio Cantore, Director, Consorzio Interuniversitario Lombardo per l'Elaborazione Automatica (CILEA) - (03 Nov 2003);
Georg Wick, President of the FWF Austrian Science Fund (FWF Der Wissenschaftsfonds) - (05 Nov 2003);
José Traest, Secretary General of the Fund for Scientific Research – Flanders (Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen) - (06 Nov 2003);
P. Papagiannakopoulos, Director and President of the Board National Hellenic Research Foundation – (06 Nov 2003);
Eike Jessen, President, Deutsches Forschungsnetz – (24 Nov 2003);
Jüri Engelbrecht, President Estonian Academy of Sciences, Estonia – (03 Dec 2003);
Wilhelm Krull, Generalsekretär der Volkswagenstiftung – (09 Dec 2003);
Julia Bolton Holloway, President Aureo Anello Associazione Biblioteca e Bottega Fioretta Mazzei e Amici del Cimitero 'degli Inglesi' Florence, Italy – (25 Dec 2003);
Lu Yongxiang, President of the Chinese Academy of Sciences (official signing ceremony on 24 May 2004 in Beijing) – (29 Dec 2003);
Kristen Haugland, Research Director University of Bergen, Norway – (06 Jan 2004);
M.-J. Simoen, Secretary general Fonds National de la Recherche Scientifique (FNRS), Belgium – (06 Feb 2004);
Peter Fabian, President European Geosciences Union (EGU), France / Germany – (12 Feb 2004).

Одлука Универзитета у Нишу о приступању Берлинској декларацији:

На основу члана 55. Закона о високом образовању («Службени гласник РС» број 76/2005, 100/2007 – аутентично тумачење, 97/2008 и 44/2010) и члана 40. Статута Универзитета у Нишу („Гласник Универзитета у Нишу” број 5/10), Сенат Универзитета у Нишу, на седници одржаној 13.02.2012. године донео је следећу

О Д Л У К У О ПОТПИСИВАЊУ БЕРЛИНСКЕ ДЕКЛАРАЦИЈЕ О ОТВОРЕНОМ ПРИСТУПУ ЗНАЊУ У ОБЛАСТИ ПРИРОДНИХ И ХУМАНИТАРНИХ НАУКА

Члан 1.

Универзитет у Нишу ће потписати Берлинску декларацију о отвореном приступу знању у области природних и хуманистичких наука.

Члан 2.

Одлука ступа на снагу даном доношења.

Образложење

У складу са духом Декларације Будимпештанске иницијативе за отворени приступ, ЕСНО повеље и Bethesda изјаве о објављивању са отвореним приступом, Универзитет у Нишу ће потписати Берлинску декларацију како би промовисао интернет као функционални инструмент за глобалну научну базу знања и људских размишљања. Циљ потписивања је и мисија ширења знања тако што су информације одмах доступне друштву. Универзитет подржава отворени приступ као садржајни извор људског знања и културне баштине који је потврђен од стране научне заједнице.

Имајући све у виду, одлучено је као у члану 1. ове Одлуке.

**СНУ број 8/16-01-001/12-008
У Нишу, 13. 02. 2012.године**



**ПРЕДСЕДНИК СЕНАТА
УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ**

Проф. др Мирољуб Гроздановић

* * *